

Załącznik do uchwały Nr XIX/125/2020
Rady Gminy Banie Mazurskie
z dnia 22 grudnia 2020 r.

PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
I
OCHRONIE OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
GMINY BANIE MAZURSKIE
NA LATA 2021 - 2025

I. Wprowadzenie

Podstawą opracowania „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2021 -2025” jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

Głównym celem *Programu* jest ograniczenie rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Banie Mazurskie.

Program określa główne kierunki działania Gminy Banie Mazurskie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony osób jej doświadczającej. Realizacja Programu będzie przebiegała na 4 płaszczyznach tj.

- 1) „Działania w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.
- 2) „Działania na rzecz osób dotkniętych przemocą”.
- 3) „Działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie”.
- 4) „Podniesienie kompetencji służb”.

Opracowany dokument jest zgodny z kluczowymi programami ogólnopolskimi i wojewódzkimi związanymi z zagadnieniem przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj. z:

- 1) „Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.
- 2) „Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko - Mazurskim na lata 2015 - 2020”.
- 3) „Strategią Rozwoju Powiatu Gołdapskiego na lata 2014-2020”.

Działania Programu mają charakter wielokierunkowy, dotyczą w szczególności, profilaktyki przeciwdziałania przemocy i pomocy osobom dotkniętym przemocą.

II. Przemoc w rodzinie – podstawy teoretyczne

2.1 Pojęcie przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie – to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących).

Przemoc w rodzinie naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym.

Przemoc w rodzinie jest:

- zjawiskiem wynikającym z działania człowieka (działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym),
- intencjonalna (zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu),
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym oraz cierpienie i krzywdy moralne u osób, których dotyka.

2.2 Rodzaje przemocy w rodzinie i formy zachowań agresywnych

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy użyciu różnych instrumentów.

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

1) **Przemoc fizyczna** – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, stłuczeń i złamań.

Zachowania: *popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przetrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp..*

2) **Przemoc psychiczna** – umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie jej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych.

Zachowania: *wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyżywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp..*

3) **Przemoc seksualna** – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy.

Zachowania: *wymuszanie pożycia seksualnego i praktyk seksualnych, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych i inne.*

4) **Przemoc ekonomiczna** – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy.

Zachowania: *odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.*

2.3 Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym wszystkich jej członków. Powoduje bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym.

2.3.1 Konsekwencje przemocy w życiu osób dorosłych

Do najczęściej występujących objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (*bóle głowy, żołądka, kręgosłupa*), przygnębienie, smutek, obojętność – rezygnacja, zmienność nastrojów i decyzji, nasilenie stanów lękowych w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty ze snem i koncentracją, bezradność i adaptacja do przemocy.

Pokrzywdzeni często zachowują się niezrozumiale dla otoczenia, zmieniają zdanie i wycofują się z działań obronnych. Wyuczona bezradność, bierność jest skutkiem stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjścia z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

2.3.2 Konsekwencje przemocy w życiu dzieci

Na szczególnie poważne skutki nadużyć narażone są dzieci, jako bezpośrednie ofiary lub świadkowie przemocy. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Deprywacja potrzeb dziecka negatywnie wpływa na jego dalszy rozwój i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci dotknięte przemocą seksualną cierpią na długotrwałe obniżenie nastroju, często doświadczają głębokiej depresji, myśli samobójczych, cierpią na zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Agresja, szczególnie w przypadku dziewczynek skierowana jest do wewnątrz i przybiera formę autoagresji.

Traumatyczne doświadczenia z dzieciństwa determinują jakość relacji w życiu dorosłym osób pokrzywdzonych wpływając na trwałość i bezpieczeństwo zakładanych przez nich rodzin.

2.3.3 Konsekwencje społeczne przemocy w rodzinie

Znęcanie się, wykorzystywanie lub zaniedbanie to destrukcyjne siły niszczące system rodzinny od wewnątrz, zabierają poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego funkcjonowania dorosłych i rozwoju najmłodszych członków rodziny. Zachowania przemocowe, które nie spotykają się z oporem, przybierają na sile i eskalują niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i społeczności, w której żyją. Ważne jest, zatem podejmowanie działań zmierzających do zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

III. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie

Rzetelne zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest trudnym zadaniem z uwagi na fakt złożoności problemu i charakteru przeżyć, jakie wywołuje u osób nim dotkniętych. Jest to obszar przeżyć trudny do rozmowy i tym bardziej do badania, w związku z tym istniejące statystyki pozwalają określić tylko przybliżony rozmiar zjawiska.

3.1 Skala problemu przemocy w Gminie Banie Mazurskie

Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Banie Mazurskie została określona na podstawie informacji uzyskanych w oparciu o działalność: Punktu Konsultacyjnego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego i danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich.

3.1.1 Realizacja procedury „Niebieskiej Karty” na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego z 2019 roku

1. Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej:

Ogółem – 31

Kobiety – 15

Mężczyźni- 5

Dzieci do 13 r.ż – 7

Dzieci w wieku 13-18 lat – 4

2. Liczba sprawców przemocy domowej:

Ogółem – 22

Kobiety – 4

Mężczyźni – 18

Nieletni – 0

3. Liczba sprawców przemocy domowej zatrzymanych:

Ogółem – 11

Kobiety- 1

Mężczyźni – 10

Nieletni – 0

4. Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu:

Ogółem – 17

Kobiety – 2

Mężczyźni – 15

Nieletni -0

5. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” – 27, w tym:

- wszczynających procedurę – 19,
- dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury - 8

6. Praca socjalna w rodzinach dotkniętych problemem przemocy - 19 (rodzin)

7. Liczba wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - 5

8. Liczba udzielonych porad udzielonych w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego:

- psychologicznych - 86
- prawnych - 19.

3.1.2 Zasoby Gminy Banie Mazurskie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

1. Sąd Rejonowy w Olecku

2. Komenda Powiatowa Policji w Gołdapi

3. Prokuratura Rejonowa w Olecku

4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich

5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baniach Mazurskich

6. Placówki oświatowo-wychowawcze

7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi

8. Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne

9. Grupowa Praktyka Pielęgniarska – PANACEUM w Baniach Mazurskich

10. Gminny Ośrodek Kultury w Baniach Mazurskich

Oprócz zasobów instytucjonalnych, niezmiernie ważne są zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin i obszarów życia ludzkiego, instrumenty pomocowe i sieć wsparcia oraz media.

IV. Cele programu, obszary, działania, wskaźniki, instytucje i podmioty realizujące program

IV.1 Cel główny programu

Ograniczenie, na terenie Gminy Banie Mazurskie rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie.

IV.2 Cele szczegółowe programu

1. Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług – doskonalenie istniejącego systemu wsparcia osób doznających przemocy.
2. Umożliwienie podnoszenia kompetencji specjalistów pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie lub osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
3. Promowanie postaw i zachowań nieagresywnych.
4. Włączenie społeczności lokalnej w proces monitorowania zjawisk związanych z przemocą.

IV.3 OBSZAR: Profilaktyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie

IV.3.1 Cel główny

Przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy rodzinom doznającym przemocy.

IV.3.2. Cele szczegółowe

- zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy w zakresie: czym jest przemoc, przyczyny i jej skutki,
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy na temat instytucji udzielających pomocy osobom pokrzywdzonym,
- zwiększenie dostępności oraz poprawa skuteczności ochrony i pomocy na rzecz osób zagrożonych przemocą w rodzinie.

IV.3.3 Działania

- ustalenie liczby rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie,
- cykliczne rozpowszechnianie informacji na temat przemocy i jej skutków (plakaty, ulotki, broszury),
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej dotyczącej przyczyn i skutków przemocy,
- stałe podnoszenie wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących z doznającymi przemoc i jej sprawcami,

- współpraca z placówkami służby zdrowia.

IV.3.4 Wskaźniki

- liczba materiałów informacyjnych rozpowszechnionych na terenie gminy,
- liczba osób, które skorzystały z poradnictwa,
- liczba osób, które przystąpiły i ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub inny program,

IV.3.5 Instytucje

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich
- placówki oświatowe,
- przedszkola,
- kuratorzy społeczni,
- kościoły,
- poradnia zdrowia.

IV.4 OBSZAR: Działania na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie

IV.4.1 Cel główny

Zwiększenie dostępności i podniesienie skuteczności działań ochronnych na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

IV.4.2 Cele szczegółowe

- wzmocnienie działań istniejącej sieci wsparcia osób doznających przemocy, doskonalenie współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy tymi podmiotami,
- zwiększenie poziomu wiedzy społeczności na temat podmiotów świadczących pomoc osobom doznającym przemocy ze strony najbliższych,
- zapewnić pomocy i wsparcia oraz bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

IV.4.3 Działania

- koordynowanie i doskonalenie współpracy między podmiotami działającymi na rzecz osób doznających przemocy,
- zwiększenie dostępności informacji w zakresie możliwości i form pomocy psychologicznej, medycznej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej,
- prowadzenie działań terapeutycznych dla osób pokrzywdzonych,
- świadczenie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego dla osób zagrożonych i doświadczających przemocy,
- funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

IV.4.4 Wskaźniki

- liczba udzielonych porad, konsultacji,
- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,
- liczba ulotek, plakatów rozpowszechnionych na terenie gminy.

IV.4.5 Instytucje

- Punkt Konsultacyjny,
- placówki służby zdrowia,
- placówki oświatowe,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich
- Komenda Policji w Gołdapi,
- Prokuratura Rejonowa w Olecku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi.

IV.5 OBSZAR: Działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie

IV.5.1 Cel główny

Intensyfikacja działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

IV.5.2 Cele szczegółowe

- tworzenie w ramach dobrej praktyki nowych programów psychologiczno-terapeutycznych lub innych kierowanych do sprawców przemocy,
- zwiększenie liczby wniosków w sprawie objęcia osób stosujących przemoc programami korekcyjno-edukacyjnymi.

IV.5.3 Działania

- zwiększenie udziału osób skazanych przez sąd za przemoc w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, przez wzrost liczby wniosków kierowanych do sądu w tym zakresie,
- propagowanie konieczności współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- podejmowanie działań interwencyjnych właściwych służb w związku ze zgłoszeniem podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie,
- stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty,
- izolowanie osób stosujących przemoc w rodzinie zgodnie z obowiązującymi przepisami.prawa

IV.5.4 Wskaźniki

- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego,

- liczba interwencji policji, pracowników socjalnych, kuratorskich służb sądowych,
- liczba wyroków nakazujących osobom stosującym przemoc w rodzinie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- liczba orzeczeń izolujących osoby stosujące przemoc w rodzinie.

IV.5.5 Instytucje

- Sądy w ramach swoich uprawnień,
- prokuratura rejonowa w Olecku,
- Komenda Powiatowa Policji w Gołdapi,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi.

IV.6 OBSZAR: Podniesienie kompetencji służb realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

IV.6.1 Cel główny

Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz jakości i dostępności świadczonych usług w tym zakresie poprzez podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadr.

IV.6.2 Cele szczegółowe

- dostęp do różnych form doskonalenia zawodowego (wewnętrznego i zewnętrznego),
- zapewnienie możliwości podnoszenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie rozpoznawania wczesnych symptomów występowania zjawiska przemocy w rodzinie,
- wdrożenie systemu wsparcia dla osób bezpośrednio pracujących z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie.

IV.6.3 Działania

- planowanie i delegowanie osób pracujących w kręgu „przemocy” do udziału w różnych formach doskonalenia.

IV.6.4 Wskaźniki

- liczba zrealizowanych szkoleń i osób uczestniczących w szkoleniach,
- liczba osób podnoszących kwalifikacje, zdobywające dodatkowe uprawnienia.

IV.6.5 Instytucje

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi,
- sąd, prokuratura, policja,

- szkoły, placówki oświatowe.

V. Zasady finansowania programu

Zakłada się, że niniejszy program będzie finansowany w różnych formach, z wykorzystaniem wielu źródeł, dlatego zakres realizacji działań programowych uzależnia się od wielkości środków Gminy Banie Mazurskie, a także środków będących w dyspozycji organizacji pozarządowych i innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz dzieci i rodziny.

VI. Sposób realizacji programu

Zakłada się, że Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczania przemocy w rodzinie.

Ze względu na interdyscyplinarny charakter programu cele realizowane będą w formie pracy ciągłej przez okres pięciu lat. Działania skierowane do społeczności, instytucji, organizacji pozarządowych i kościołów z obszaru przeciwdziałania będą miały charakter:

- 1) profilaktyczny,
- 2) edukacyjny,
- 3) pomocowy,
- 4) wspierający.

VII. Zarządzanie programem.

Programem zarządzać będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach Mazurskich.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Stefania Urbańska

